

Motion till riksdagen 2011/12:Ub8

av **Mikael Damberg m.fl. (S)**
med anledning av skr. 2011/12:57

Riksrevisionens rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera de stora skolreformerna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ordentligt bedömningsstöd till de nya betygen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationella prov ska bedömas av lärare utan koppling till skolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvalitetssäkra de nationella proven.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt tillsyn där skillnaden mellan provresultat och betyg är stor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lärare tid att diskutera bedömningsfrågor.

Motivering

Riksrevisionen framhåller att betygen brister i likvärdighet. Det är ytterst problematiskt. Om betyg inte sätts på ett likvärdigt och rättvist sätt förlorar de sitt värde. Betyg är avgörande för om ungdomar kommer in på sin drömbildning, då betyg är urvalsinstrumentet till gymnasieskolan och det huvudsakliga urvalsinstrumentet till vidare studier. Betygen kan också påverka om man får ett eftertraktat jobb. Betygen är således oerhört viktiga för elevernas framtid och måste därför sättas på ett likvärdigt och rättvist sätt.

Fel! Okänt namn på

Under flera år har vi sett sjunkande kunskapsresultat, men samtidigt ett allt högre betygssnitt. Resultatet av detta är betygsinflation. Betygsinflationen slår hårdast mot de elever som går i en skola som inte sätter glädjebetyg. Elever och deras föräldrar kan därför tvingas välja mellan en skola som ger stora kunskaper men inga glädjebetyg och en skola som ger mindre kunskaper men högre betyg. Det är ett val som ingen ska ställas inför. Men det är tyvärr ett val elever och deras föräldrar tvingas göra på dagens skolmarknad.

Att komma till rätta med bristande likvärdighet i betygssättningen är ingen enkel fråga, men betydligt mer bör göras för att bidra till en likvärdig betygssättning.

Utvärdera de stora skolreformerna

Den allra viktigaste åtgärden för att komma åt de negativa effekterna av dagens system är att grundligt utvärdera de senaste decenniernas stora skolreformer, bl.a. det fria skolvalet, kommunaliseringen och införandet av fristående skolor, för att förstå konsekvenserna och kunna fatta rätt beslut inför framtiden. Den av riksdagen beställda utvärderingen av de stora skolreformerna bör regeringen snarast tillsätta.

Ordentligt bedömningsstöd till de nya betygen

Ett krav från Socialdemokraterna när vi gjorde upp med regeringen om det nya sexgradiga betygssystemet var att lärarna skulle få material om betygsbedömning att luta sig mot. Men trots att de nya betygen sätts för första gången vid jul så finns inte kommentarsmaterial framtaget. I dag tvingas lärare lokalt försöka tolka det som Skolverket nationellt redan borde ha tagit fram. Regeringen måste ta ansvar för de reformer man genomför, och kommentarsmaterialet måste omgående tas fram.

Nationella prov ska bedömas av lärare utan koppling till skolan

I dag när skolor konkurrerar om elever på en "skolmarknad" blir ett högt betygssnitt en viktig konkurrensfördel för skolorna. Det finns farliga incitament för skolledningar och lärare att sätta högre betyg på de nationella proven och högre betyg generellt än vad elevernas kunskaper motsvarar.

Detta måste motverkas och de nationella proven bör därför bedömas av lärare utan koppling till den aktuella skolan. Det bör inte ens finnas misstankar om att det pågår oegentligheter med de nationella proven på någon skola. Skolledning, lärare eller andra personer med koppling till den aktuella skolan bör därför inte heller vara närvarande när eleverna skriver de nationella proven.

Kvalitetssäkra de nationella proven

Det främsta syftet med nationella prov är att stödja en likvärdig bedömning över landet. Men vissa nationella prov verkar ge för stort tolkningsutrymme i bedömningen och en översyn av de nationella provens utformning bör därför göras.

Stärkt tillsyn där skillnaden mellan provresultat och betyg är stor

Den externa kontrollen av betygssättning bör stärkas genom ökad kontroll av betygen på de nationella proven och genom en systematisk kontroll där skillnaden mellan betygen på de nationella proven och betygen är stor. Det är bra att regeringen har tagit steg inom detta område. Sanktioner mot de skolor som inte ger rättvisande betyg bör också övervägas.

Ge lärare tid att diskutera bedömningsfrågor

En långsiktigt viktig fråga för att åstadkomma mer likvärdig och rättvis betygssättning är att alla lärare som arbetar med betygssättning av sina elever får möjlighet att samtala med andra lärare om hur man ska värdera och bedöma elevernas kunskaper. Vissa lärare bör också ha som en särskild uppgift att fördjupa och utveckla arbetet med bedömning och betygssättning. Det är ett viktigt led i utvecklingen av fler karriärvägar för lärare i skolan där inte bara en forskarutbildning utan även specialisering inom bedömning och betygssättning, ämnesutveckling, handledning av lärarstudenter, mentorskap för nyutbildade lärare etc. ska kunna leda till mer kvalificerade lärartjänster.

Stockholm den 26 januari 2012

Mikael Damberg (S)

Håkan Bergman (S)

Louise Malmström (S)

Gunilla Svantorp (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Thomas Strand (S)

Adnan Dibrani (S)